

**P
R
O
G
R
A
M
A
S**

4º Curso

2021-2022

ÍNDICE

1º Cuadrimestre

Páx

-
- **Medidas de Protección Social** (Obrigatoria).....4
  - **Xestión e Planificación de SS.SS.** (Obrigatoria).....8
  - **Xestión de Organizacións** (Obrigatoria).....14
  - *Practicum* (só alumnado que reúna as condicións especiais establecidas).....18

2º Cuadrimestre

Páx

-
- **Practicum** (Obrigatoria).....24
  - **Traballo Fin e Grao** (Obrigatoria).....29

G3171421 - Medidas de Protección Social (O Contexto Institucional do Traballo Social) - Curso 2021/2022

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 6.00
- **Total: 6.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 1º Semestre de Titulacións de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Cuarto curso

Profesora: Mª Elena Puñal Romarís

Programa

Obxectivos da materia

- Coñecer os principais servizos e prestacións de Servizos Sociais e doutros subsistemas de Benestar Social a nivel estatal e autonómico.
- Ser capaz de identificar os conflitos e as limitacións destes subsistemas respecto das poboacións en dificultade, así como os dispositivos de compensación.
- Coñecer, comprender e ser capaz de aplicar as principais medidas de protección social.

Contidos

I.- A aplicación de recursos no ámbito da intervención social. Habilidades profesionais para a xestión das medidas de protección social. Manexo da documentación utilizada na xestión dos recursos.

II.- Principais medidas de protección por ámbitos e sectores de intervención social.

III.- Fontes e instrumentos para localizar información sobre os recursos sociais. Uso de novas tecnoloxías para a xestión dos recursos.

Bibliografía básica e complementaria

Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado. (2021). *Boletín Oficial del Estado*. https://www.boe.es/diario_boe/

Consellería de Política Social. (2021). *Portal de Política Social*. <https://politicasocial.xunta.gal/>

Fungueiriño, A. M. (2015). Satisfacción das usuarias e usuarios do Manual de traballo, información e asesoramento en servizos sociais. *MATIASS. Revista Galega de Traballo Social*, 17, 131-157.

Ministerio Igualdad. (2021). *Violencia de género*. <https://violenciagenero.igualdad.gob.es/>

Ministerio de Inclusión, Seguridad Social y Migraciones. (2021). *Tu Seguridad Social*. <https://www.inclusion.gob.es/>

Ministerio de Trabajo y Economía Social. (2021). *Guía laboral*. <https://www.mites.gob.es/es/Guia/texto/index.htm>

Rubí, C. y Grau, M. (1992). El espacio específico de los diplomados en trabajo social en la gestión de las prestaciones básicas de servicios. *Revista de servicios sociais y Política Social. La inmigración*, 28. 120-129.

Secretaría Xeral de Igualdade. (2021). *Mulleres en Galicia*. <http://igualdade.xunta.gal/>

Xunta de Galicia. (2021). *Diario Oficial de Galicia*. <https://www.xunta.gal/diario-oficial-galicia/portalPublicoBusqueda.do?lang=gl>

Competencias

Competencias xenéricas:

- Saber aplicar estes coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre cuestións relacionadas co Traballo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.
- Ter adquirido habilidades de aprendizaxe necesarias para continuar a súa formación e aprendizaxe no

ámbito do Traballo Social cun alto grao de autonomía.

Competencias específicas:

- Ter a capacidade para traballar e valorar de maneira conxunta con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades ás súas necesidades e circunstancias, promovendo o cambio, a resolución de problemas nas relacións humanas e o fortalecemento e a liberdade da sociedade para aumentar o benestar e cohesión:
- Coñecer estratexías para intervir con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas acerca das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos.
- Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexía de intervención.

- Ter capacidade para planificar, implementar, revisar e avaliar a práctica do Traballo Social con persoas, familias, grupos, organizacións, comunidades e outros profesionais, para a promoción o cambio e a resolución de problemas nas relacións humanas:
- Saber responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisar os seus resultados.

- Ter capacidade para administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización:
- Adquirir facultades para contribuir á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade.

Competencias transversais:

- Capacidade de análise e síntese
- Capacidade de comunicación oral e escrita
- Capacidade de razoamento crítico
- Capacidade de aprendizaxe autónomo
- Capacidade de motivación pola calidade

Metodoloxía da ensinanza

A metodoloxía utilizada combina a docencia de clases expositivas, interactivas, titoría en grupo reducido e o traballo persoal.

Prétendese que o alumnado, individual ou grupalmente, desenvolva actividades de participación activa: discusión de casos; traballo con textos ou datos; aplicación de técnicas, destrezas e habilidades a supostos prácticos, etc.

Como aula virtual, para o desenvolvemento da docencia emprégase a web propia do centro, na que cada materia ten o seu espazo propio, ao que o alumnado accede con chave. Poden empregarse tamén, outras ferramentas da web da USC.

ESCENARIO 1

A docencia expositiva e interactiva é presencial. As titorías en grupos reducidos realízanse en remoto, empregando MS Teams e de forma sincrónica. O seguimento realízase a través da programación das entregas e listaxes de participación.

Sistema de avaliación da aprendizaxe

ESCENARIO 1

A avaliación da materia realízase, nas dúas oportunidades, mediante a avaliación continua formativa combinada con probas finais. A porcentaxe da avaliación continua na calificación final é do 40% (4 ptos.), polo que o peso da proba final é do 60% (6 ptos.)

Contido e puntuación das actividades de avaliación continua:

Exercicios individuais de lecturas: máximo 0,3 ptos.

Exercicios grupais sobre prestacións: máximo 1,6 ptos.

Exercicio grupal de elaboración dun caso de aplicación de recursos, exposición do mesmo e elaboración do expediente completo: máximo 2 ptos.

Sesión divulgativa do COTSG: 0,1 pto.

Na Guía da Materia que se entrega ao comezo das clases, especifícase o desenvolvemento da docencia e as indicacións relativas ás tarefas de avaliación continua.

No caso de non asistir ás clases nas que se realizan tarefas puntuables, e se teñan xustificadas as faltas de asistencia, poden compensarse estas tarefas coa elaboración de traballos e exercicios que lle sexan encomendados pola profesora. Unha vez se teña confirmación da xustificación das faltas de asistencia, o/a alumno/a ten que poñerse en contacto coa profesora para o encargo da tarefa compensatoria no caso de que proceda a realización dunha actividade puntuable. Ao efecto, unha vez publicada a acta na que conste a xustificación da/s falta/s de asistencia, o alumnado ten un prazo de 5 días hábiles, para solicitar á profesora a tarefa para compensar a puntuación correspondente.

A puntuación obtida nas actividades de avaliación continua poderase conservar en cursos posteriores non sendo que algunhas destas actividades sexa eliminada e/ou sexa incorporada algunha nova; neste caso deberá realizarse para poder obter a puntuación correspondente. Por outra parte, se cambia a valoración de cada unha das actividades, a puntuación obtida no seu momento, modificarase pola equivalente actual. O/a alumno/a que non supere a materia, e desexe conservar a puntuación obtida no curso anterior debe comunicalo a través dun correo electrónico dirixido á profesora da materia (malenas@euts.es).

O prazo e os motivos polos que se poden xustificar as faltas de asistencia son os establecidos na Normativa de asistencia a clase nas ensinanzas adaptadas ao Espazo Europeo de Educación Superior (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de marzo de 2010).

DISPENSA DE ASISTENCIA

O alumnado que xustifique a imposibilidade de asistir ás clases e teña concedida a dispensa de asistencia, poderá compensar as faltas coa realización de exercicios e traballos de análise de textos seleccionados que deberá entregar por escrito (ver tarefas por dispensa de asistencia na web da materia).

O alumnado que ten concedida a dispensa de asistencia, ten que poñerse en contacto coa profesora, preferentemente por correo electrónico, nun prazo non superior á 10 días desde a data de publicación da acta na que se recoñece dita concesión.

PLAXIO E USO INDEBIDO DAS TECNOLOXÍAS

Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas será de aplicación o recollido na Normativa de avaliación do rendemento académico dos estudantes e de revisión de cualificacións.

Tempo de estudos e de traballo persoal que debe dedicar un estudante para superala

Estudio autónomo individual ou en grupo: 40 horas

Exercicios: 25 horas

Lectura de textos: 10 horas

Elaboración de traballos, visualización de material: 20 horas

Preparación de exposicións: 4 horas

TOTAL: 99 horas

Recomendacións para o estudo da materia

Recoméndase ter cursadas as materias de Servizos Sociais Comunitarios, e Servizos Sociais Especializados.

A participación nas clases é fundamental para a integración dos coñecementos teóricos e prácticos, e para posicionar ao alumnado en contextos profesionais.

Recoméndase, durante o desenvolvemento temporal da materia, manter un contacto periódico coa profesora encargada para a clarificación e a orientación bibliográfica precisa para poder afondar nas parcelas de maior interese.

Observacións

"PLAN DE CONTINXENCIA"

METODOLOXÍA DE ENSINANZA

ESCENARIO 2

Combínase o desenvolvemento da docencia expositiva e interactiva, en remoto e presencial. As titorías en grupos reducidos realízanse en remoto. Para as actividades en remoto emprégase MS Teams

A docencia é impartida de xeito sincrónico e asincrónico.

O seguimento realízase a través da programación das entregas e listaxes de participación.

ESCENARIO 3

Toda a docencia desenvólvese en remoto, empregando MS Teams A docencia é impartida de xeito sincrónico e

asincrónico.

O seguimento realízase a través da programación das entregas e listaxes de participación.

Sistema de avaliación

ESCENARIO 2

A avaliación da materia realízase, nas dúas oportunidades, mediante a avaliación continua formativa combinada con probas finais. A porcentaxe da avaliación continua na calificación final é do 40% (4 ptos.), polo que o peso da proba final é do 60% (6 ptos.)

Contido e puntuación das actividades de avaliación continua no escenario 2:

Exercicios individuais de lecturas: máximo 0,3 pto

Exercicios grupais sobre prestacións: máximo 1,6 ptos

Exercicio grupal de elaboración dun caso de aplicación de recursos, exposición do mesmo e elaboración do expediente completo: máximo 2 ptos Sesión divulgativa do COTSG: 0,1 ptos

ESCENARIO 3

A avaliación da materia realízase mediante a avaliación continua nas dúas portunidades. Contido e puntuación das actividades de avaliación continua no escenario 3:

Exercicios individuais de lecturas: máximo 1 pto

Exercicios grupais sobre prestacións: máximo 2,5 ptos

Exercicio grupal de elaboración dun caso de aplicación de recursos, representación do mesmo e elaboración do expediente completo: máximo 4,2 ptos

Exercicio individual de aplicación de recursos: máximo 2 ptos

Sesión divulgativa do COTSG: 0,3 ptos

Na Guía da Materia que se entrega ao comezo das clases, especifícase o desenvolvemento da docencia e as indicacións relativas ás tarefas de avaliación continua.

No caso de non asistir ás clases nas que se realizan tarefas puntuables, e se teñan xustificadas as faltas de asistencia, poden compensarse estas tarefas coa elaboración de traballos e exercicios que lle sexan encomendados pola profesora. Unha vez se teña confirmación da xustificación das faltas de asistencia, o/a alumno/a ten que poñerse en contacto coa profesora para o encargo da tarefa compensatoria no caso de que proceda a realización dunha actividade puntuable. Ao efecto, unha vez publicada a acta na que conste a xustificación da/s falta/s de asistencia, o alumnado ten un prazo de 5 días hábiles, para solicitar á profesora a tarefa para compensar a puntuación correspondente.

A puntuación obtida nas actividades de avaliación continua poderase conservar en cursos posteriores non sendo que algunhas destas actividades sexa eliminada e/ou sexa incorporada algunha nova; neste caso deberá realizarse para poder obter a puntuación correspondente. Por outra parte, se cambia a valoración de cada unha das actividades, a puntuación obtida no seu momento, modificarase pola equivalente actual. O/a alumno/a que non supere a materia, e desexe conservar a puntuación obtida no curso anterior debe comunicalo a través dun correo electrónico dirixido á profesora da materia (malenas@euts.es).

O prazo e os motivos polos que se poden xustificar as faltas de asistencia son os establecidos na Normativa de asistencia a clase nas ensinanzas adaptadas ao Espazo Europeo de Educación Superior (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de marzo de 2010).

G3171422 – Xestión e Planificación de Servizos Sociais (O Contexto Institucional do Traballo Social) - Curso 2021/2022

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 6.00
- **Total: 6.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 1º Semestre de Titulacións de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Cuarto curso

Profesor: Carlos Rosón Varela

Programa

Obxectivos da materia

- Coñecer o proceso de formulación, posta en práctica e avaliación de programas sociais, o desempeño profesional das persoas traballadoras sociais na súa xestión e a participación das mesmas nas organizacións públicas e privadas.

- Ser quen de aplicar os métodos e técnicas de organización, xestión, participación, planificación, avaliación e financiación dos Servizos Sociais, incluídos os relativos á avaliación e xestión de calidade.

Contidos

1. INTRODUCCIÓN

- 1.1. Presentación xeral da asignatura
- 1.2. Planificación e liderazgo

2. PLANIFICACIÓN EN SERVIZOS SOCIAIS

- 2.1. Introducción
- 2.2. Concepto e dimensións da planificación
- 2.3. Funcións da planificación
- 2.4. A planificación social
- 2.5. Planificación Integrada
- 2.6. Planificación e participación
- 2.7. Planificación e coordinación
- 2.8. Principios básicos dunha política de benestar social
- 2.9. A planificación dos servizos sociais
- 2.10. Fases da planificación social en Servizos Sociais

3. PLANIFICACIÓN ESTRATÉXICA

- 3.1. Planificación baixo incertidume. O entorno VUCA
- 3.2. Conceptos básicos de Planificación Estratéxica

4. PLANIFICACIÓN E GRUPOS DE INTERESE

- 4.1. Grupos de interese Identificación e valoración Modelos de alianza e traballo en rede. A participación das persoas destinatarias. Modelos
- 4.2. Negociación cos "Grupos de Interese"

5. PLANIFICACIÓN E COÑECEMENTO

- 5.1. Ferramentas e modelos participativos de planificación estratéxica
- 5.2. A metodoloxía “Agile” na planificación de servizos sociais
- 5.3. Deseño de Indicadores

6. PLANIFICACIÓN DE SERVICIOS PÚBLICOS

- 6.1. Plan concertado
- 6.2. Indicadores específicos.

7. PLANIFICACIÓN E COMUNICACIÓN

- 7.1. Planificación e Comunicación interna Modelos relacionais
Procesos de comunicación
- 7.2. Planificación e Comunicación externa: Estratexias de comunicación externa para a xeración de compromiso.
O “Store Telling” Falar en público. Relacións cos medios de comunicación
- 7.3. Planificación, comunicación e crisis

8. PLANIFICACIÓN DE SERVICIOS SOCIAIS E INCIDENCIA POLÍTICA

9. PLANIFICACIÓN, TEMPO E TOMA DE DECISIONS

- 9.1. Urgencia vs. Importancia
- 9.2. Inversión de tempo
- 9.3. Planificación do tempo
- 9.4. Ladrones de tempo
- 9.5. Delegación
- 9.6. Reunións eficaces
- 9.7. Prospectiva e toma de decisións
- 9.8. Criterios de toma de decisións
- 9.9. O árbol de toma de decisións

10. PLANIFICACIÓN E CALIDADE

- 10.1. Ferramentas de Calidade
- 10.2. Modelo ISO
- 10.3. Modelo EFQM

11. AVALIACIÓN DE SERVICIOS SOCIAIS: A MEDICIÓN DE RESULTADOS

- 11.1. Definición
- 11.2. Finalidade e requerimentos da avaliación en servizos sociais
- 11.3. Actores da avaliación
- 11.4. Tipos de avaliación
- 11.5. Momentos e fases da avaliación en servizos sociais
- 11.7. Técnicas e instrumentos da avaliación en servizos sociais
- 11.8. A avaliación dos servizos sociais

12. PLANIFICACIÓN ECONÓMICA E ORZAMENTARIA

- 12.1. Conceptos básicos de análise económico-financieira
- 12.2. Elaboración de orzamento e control de xestión. Concepto de orzamento. Principios orzamentarios
Estructura dos orzamentos Os programas de actuación e a planificación orzamentaria. A política de investimentos.
A análise coste-beneficio e a análise coste- eficiencia. ROI O control orzamentario

Bibliografía básica e complementaria

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

- Fernández, T. e Ares, A. (2015). *Servizos Sociais: Dirección, Xestión e Planificación..* Alianza editorial Guerras,L. e Navas, J. (2015). *A Dirección Estratéxica da Empresa. Teoría e Aplicacións.* Thomson Civitas
Moro. L. (2009) . *Xestión actual dunha ONG.* Lid

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

- Alemán, C. e Trinidad, A. (2006). *Servizos Sociais: Planificación e avaliación*. Cívitas.
- Carreras, I. e Iglesias, M. (2013). *Alianzas estratéxicas e redes. A colaboración efectiva das ONG*. Esade.
- Colomer, R. e Domenech, T. (1988). *A supervisión en Traballo Social*. Intress
- Díaz, J. A. e Buñuel, A. (2000). Prospectiva e planificación estratéxica. En J. A. Díaz e M. J. Salvador, *Novas perspectivas dos Servizos Sociais*. UNED.
- Drucker, P. (1995). *Xerencia para o futuro*. Norma
- Fantova, F. (2005). *Manual para a xestión da intervención social*. CCS
- Fernández, T. (2002). *Servizos Sociais: Dirección, xestión e planificación*. Alianza Editorial
- Genro, T. (2000). *O orzamento participativo: a experiencia de Porto Alegre*. Edicións do Serbal.
- Gioja, R. (1984). *Planeamiento territorial e Ciencias Sociais: Desenvolvemento de recursos humanos* (3ª ed.). Humanitas.
- Gutiérrez, A. e Garcés, J. (2000). *Os Servizos Sociais nas Comunidades e Cidades Autónomas*. Tirant lo blanch.
- Harris, J. (1980). *Administración de recursos humanos: conceptos de conducta interpersoal e casos*. Limusa.
- Hernández, J. (1990). *Acción comunitaria e intervención social*. Popular.
- Hernández, J. (1990). *A supervisión como instrumento de intervención social*. Popular.
- Iglesias, M. e Carreras I. (2014). *Eficacia para o impacto social*. Esade.
- Jarillo, J. (2002). *La lógica estratéxica*. Deusto
- Knapp, M. (1989). *A economía dos Servizos Sociais*. Euge.
- Laloux, F. (2017). *Reinventar as organizacións*. Arpa.
- Red de la, N. e Conde, C. (2000). Os proxectos de intervención integral no eido dos Servizos Sociais en cooperación con outras redes e sistemas do benestar. En J. A. Díaz e M. J. Salvador. *Novas perspectivas dos Servizos Sociais*. UNED.
- Rodríguez, T. (2000). *A investigación social participativa. Construindo cidadanía*. O Viejo Topo.
- Salvador, M.J. (2000). Calidade e Servizos Sociais. En J. A. Díaz e M. J. Salvador, *Novas perspectivas dos Servizos Sociais*. UNED.
- Vernis, A. (2007). *Retos na xestión das organizacións*. Granica.

Competencias

Competencias xerais:

- Saber aplicar os coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que atinxen a o Traballo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.
- Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes, facer valoracións e diagnósticos sociais, no eido da intervención social, que inclúan unha reflexión sobre temas actuais de índole social, científicos ou éticos.
- Desenvolver as habilidades de aprendizaxe necesarias para continuar a súa formación e a aprendizaxe no eido do Traballo social con un alto grado de autonomía

Competencias específicas:

- Coñecer estratexias para intervir con persoas, familias, grupos, organizacións comunidades para axudalas na toma de decisións ben fundamentadas acerca das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos.
- Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.
- Preparar, producir, implementar e avaliar los planes de intervención con o sistema cliente e los colegas profesionales negociando o suministro de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos planes de intervención coas persoas implicadas con o objeto de adaptarllos a las necesidades e circunstancias cambiantes.
- Diseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social.
- Adquirir facultades para contribuir á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade.

Competencias transversais:

- Capacidade de análise e síntese.
- Capacidade de organización e planificación
- Capacidade de comunicación oral e escrita.
- Capacidade de toma de decisións.
- Capacidade de razoamento crítico.

- Capacidade de aprendizaxe autónomo.
- Capacidade de creatividade.
- Capacidade de motivación pola calidade

Metodoloxía da ensinanza

A metodoloxía utilizada é unha combinación de clases expositivas, interactivas, titoría en grupo reducido, titorías individuais e traballo grupal e persoal. Se pretende que o alumnado, individual ou grupalmente, desenvolva, a partir de traballos de caso, simulacións prácticas e estudo de texto habilidades e destrezas para a práctica profesional cotiá no eido da planificación e a xestión.

ESCENARIO 1

A disciplina consta de 29 horas de docencia expositiva: clases presenciais que se levarán a cabo no grupo grande de clase e 18 horas interactivas en dous grupos organizados, trátase de clases onde será fundamental a participación activa do alumnado.

Se realizarán, ao final das clases expositivas e de acordo á normativa vixente do centro, catro titorías dunha hora de duración a grupos reducidos de alumnos e alumnas onde se revisarán conceptos chave da asignatura e se poderá comprobar o nivel de coñecementos adquiridos. Estas titorías se realizarán en remoto, empregando software establecido pola USC (MS Teams). Se realizarán de xeito sincrónico.

As horas de docencia expositiva de clases maxistras con apoio de medios audiovisuais, se complementarán coas interactivas nas que se realizarán diversos traballos en grupo e/o individuais coa metodoloxía de estudos de caso entre outras.

O traballo de grupo das actividades interactivas se materializará na entrega dun "documento de interactivas", que reflectirá a asistencia do alumnado ás mesmas e a aprendizaxe da aplicación práctica das sesións presenciais. Se entregará un traballo grupal de realización dunha planificación estratexia práctica e razoada a elixir entre diferentes escenarios.

O seguimento se realizará a través da programación das entregas e listas de participación.

Sistema de avaliación da aprendizaxe

ESCENARIO 1

Proba final: Exame pregunta curta: 60%

É necesario acadar a calificación mínima de Apto (5 sobre 10) no exame para poder sumarlle a puntuación obtida na avaliación continua.

Avaliación continua, 40%. Distribuída do seguinte xeito:

- Asistencia e Documento de clases interactivas: 30%
- Traballo grupal: 10%

A puntuación obtida nas actividades de avaliación continua se conservarán no curso posterior a non ser que algunhas de estas actividades sexan eliminadas e/ou incorporadas outras novas. Neste último caso deberán realizarse de novo para obter a puntuación correspondente.

Na Guía da Materia se especifica o contido e puntuación correspondente a cada tarefa de avaliación continua. No suposto de non asistencia a docencia nas que se realizan tarefas avaliábeis e exista xustificación de asistencia pódense compensar coa elaboración de traballos e exercicios propostos pola persoa docente. O alumno ou alumna se porá en contacto coa persoa docente para a realización da tarefa compensatoria.

A puntuación obtida nas actividades de avaliación continua se conservarán no curso posterior a non ser que algunhas destas actividades sexan eliminadas e/ou incorporadas outras novas. Neste último caso deberán realizarse de novo para obter a puntuación correspondente.

SISTEMA DE CONTROL DE ASISTENCIA:

O sistema de control de asistencia é o establecido por o centro. O prazo e os motivos polos que pódense xustificar as faltas de asistencia son os establecidos na Normativa de Asistencia a Clases nos Ensinos Adaptados ao Espazo Europeo de Educación Superior (Acordo do Consello de Goberno da USC de 25 de marzo de 2010).

O alumnado que xustifique a imposibilidade de asistir a clases e teña concedida a dispensa de asistencia poderá compensar as faltas coa realización de exercicios de análise de textos e/o traballos individuais, que deberá entregar por escrito e defenderá nunha titoría previamente acordada coa persoa docente.

PLAXIO E USO INDEBIDO DAS TECNOLOXÍAS

Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas será de aplicación o recollido na Normativa de avaliación do rendimento académico do estudiantado e de revisión de calificacións

Tempo de estudos e de traballo persoal que debe dedicar un estudante para superala

Estudo autónomo individual ou en grupo: 50 horas

Estudo de casos 35 horas

Lectura de textos recomendados, prensa xeral e especializada 10 horas

Procura de información escrita e audiovisual 4 horas

TOTAL 99 horas

Recomendacións para o estudo da materia

ESCENARIO 1

Por tratarse dunha materia eminentemente práctica é moi importante a asistencia á docencia expositiva e a integración dentro dun grupo interactivo. As titorías son un mecanismo interesante de resolución individual ou grupal de dudas.

Observacións

PLAN DE CONTINXENCIA

METODOLOXÍA DE ENSINO

ESCENARIO 2

Se realiza unha combinación de docencia expositiva e interactiva, en remoto e presencial. As titorías en grupos reducidos Se levarán a cabo en remoto así coma a docencia expositiva. A docencia interactiva se realizará presencial.

A docencia en remoto se realizará empregando o software establecido pola USC (MS Teams). Se realizará de xeito sincrónico e asincrónico. O seguimento se realizará a través da programación das entregas e listas de participación.

ESCENARIO 3

Tanto a docencia expositiva, interactiva como titorías en grupo reducido se realizará en remoto empregando o software establecido pola USC (MS Teams). Se realizará de xeito sincrónico e asincrónico. O seguimento se realizará a través da programación das entregas e listas de participación.

Sistema de avaliación da aprendizaxe

ESCENARIO 2

Proba final: Exame pregunta corta: 60%

É necesario acadar a calificación mínima de Apto (5 sobre 10) no exame para poder sumarlle a puntuación obtida na avaliación continua. Avaliación continua, 40%. Distribuída do seguinte xeito:

Asistencia e Documento de clases

interactivas: 10%

Traballo grupal: 30%

ESCENARIO 3

A avaliación da asignatura se levará a cabo mediante avaliación continua.

Avaliación de interactivas e control de coñecementos: 70%

Traballo grupal: 30%

Na Guía da Materia se especifica o contido e puntuación correspondente a cada tarefa de avaliación continua. No suposto de non asistencia á docencia nas que se realizan tarefas avaliábeis e exista xustificación de asistencia pódense compensar coa elaboración de traballos e exercicios propostos pola persoa docente. O alumno ou alumna se porá en contacto coa persoa docente para a realización da tarefa compensatoria.

A puntuación obtida nas actividades de avaliación continua se conservarán no curso posterior a non ser que algunhas de estas actividades sexan eliminadas e/o incorporadas outras novas. En este último caso deberán realizarse de novo para obter a puntuación correspondente.

Recomendacións de estudo da materia

ESCENARIOS 2 e 3

Se recomenda a asistencia presencial cando ésta resulte posible (escenario 2) e en todo caso un contacto permanente coa persoa docente para a clarificación de dudas e a orientación bibliográfica precisa para poder obter os coñecementos necesarios esixidos na asignatura.

SISTEMA DE CONTROL DE ASISTENCIA:

O sistema de control de asistencia é o establecido polo centro. O prazo e os motivos polos que pódense xustificar as faltas de asistencia son os establecidos na Normativa de Asistencia a Clases nos Ensinos Adaptados ao Espacio Europeo de Educación Superior (Acordo do Consello de Goberno da USC de 25 de marzo de 2010).

O alumnado que xustifique a imposibilidade de asistir a clases e teña concedida a dispensa de asistencia poderá compensar as faltas, coa realización de exercicios de análise de textos e/o traballos individuais, que deberá entregar por escrito e defenderá nunha titoría previamente acordada con persoa docente.

PLAXIO E USO INDEBIDO DAS TECNOLOXÍAS

Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas será de aplicación o recollido na Normativa de avaliación do rendimento académico dos estudantes e de revisión de calificacións.

G3171423 Xestión de Organizacións (Ferramentas Legais e Organizativas para o Traballo Social) - Curso 2021/2022

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 6.00
- **Total: 6.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Materia Ordinaria Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 1º Semestre de Titulacións de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Cuarto curso

Profesora: Rocío Gómez Juncal

Programa

Obxectivos da materia

- Coñecer os elementos do funcionamento das organizacións de servizos e a achega de diferentes enfoques á xestión, o liderado e a calidade nos servizos públicos e privados.
- Adquirir destrezas de xestión do traballo en equipo, de programación do traballo e colaboración interprofesional e interinstitucional.
- Ser capaz de participar na administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade.
- Adquirir capacidades de participación na xestión e dirección de institucións públicas e privadas de benestar social.
- Coñecer a responsabilidade social corporativa e as súas formas de aplicación e control da xestión de cambios nas organizacións.

Contidos

- I. As organizacións como sistema: concepto, tipos, estruturas e clima.
- II. Planificación estratéxica: da análise á avaliación de resultados
- III. Dirección e habilidades directivas.
- IV. Xestión do cambio e das relacións interpersoais. O liderado.
- V. A xestión de persoas no eido social.
- VI. Emprender en Traballo Social: o exercicio libre da profesión.
- VII. Intelixencia emocional: satisfacción, realidades e estratexias de prevención do Burnout e a fatiga por compaixón.
- VIII. Fundraising, o crowdfunding social.
- IX. Responsabilidade Social Corporativa e Traballo Social.

Bibliografía básica e complementaria

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

- Aguirre, A. A., Casillo, A. M. e Tous, D. (1999). *Administración de organizaciones: Fundamentos y aplicaciones*. Pirámide.
- Carreras, I., Iglesias, M. e Sureda, M. (2011). *Liderazgo orientado a resultados en las ONG: Estrategia, sistemas de mediación y cuadros de mando*.
http://www.solucionesong.org/ficheros/4e5c9a2122c98/Liderazgo_Orientado_a_Resultados_en_las_ONG.pdf
- Carreras, I., Iglesias, M. e Sureda, M. (2010). *Transformar con éxito las ONG: El liderazgo del cambio*.
http://itemsweb.esade.es/wi/research/iis/Liderazgo_Social/Transformar_con_exitoe_las_ONG.pdf
- Cortés, C. (2010). *Claves para la gestión de personas en Entidades no Lucrativas*. Fundación Luis Vives.
- Cortés, C. (Coord.). (2011). *Gestión de personas en la empresa social*. Grupo 5.
- Costa, M. e López, E. (2002). *Los secretos de la dirección: Manual práctico para dirigir organizaciones y equipos*.

Pirámide. Coulshed, V. (1998). *La gestión del trabajo social*. Paidós.
Covey, S. R. (2011). *Los 7 Hábitos de la Gente Altamente Efectiva*. Booket.
Ena, B. e Delgado, S. (2012). *Recursos Humanos y Responsabilidad Social Corporativa*. Ediciones Paraninfo.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA

Asís, A., Gross, D., Lillo, E., e Caro, A. (2005). *Manual de Ayuda para la Gestión de Entidades no Lucrativas*. http://www.pluralismoyconvivencia.es/upload/26/75/Manual_gestion.pdf
Bonache, J. e Cabrera, A. (Coords.). (2006). *Dirección de personas: Evidencias y perspectivas para el siglo XXI*. Prentice Hall.
Brafman, O. e Beckstrom, R. (2007). *La araña y la estrella de mar: la fuerza imparable de las organizaciones sin jefe*. Empresa Activa.
Cámara, L. (2005). *Planificación Estratégica: Guía para entidades sin ánimo de lucro que prestan servicios de inserción sociolaboral*. CIDEAL.
Castiñeira, A. e Lozano, J. M. (2012). *El Poliedro del Liderazgo: Una aproximación a la problemática de los valores en el liderazgo*. Libros de Cabecera.
Cortés, C. (2015). *Trabajar en el tercer sector: ¿qué perfiles buscan las ONG?* http://www.compromisoempresarial.com/tercersector/ong/2015/09/trabajar-en-el-tercer-sector-que-perfiles-buscan-las-ong/?utm_cam
Ferrando, M. e Granero, J. (2005). *Calidad total: modelo EFQM de excelencia*. Fundación Confemetal Editorial.
Gibson, J.L., Ivancevich, J.M., Donnelly, J.H. e Konopaske, R. (2003). *Organizaciones. Comportamiento, estructura, procesos*. McGraw Hill.
Ginebra, G. (2010). *Gestión de incompetentes. Un enfoque innovador de la gestión de personas*. Libros de Cabecera.
Hernández, A. (2005). *Introducción al ejercicio libre profesional y empresarial de los trabajadores sociales*.
Certeza. Hodge, B. J., Anthony, W. P. e Gales, L. M. (2003). *Teoría de la organización. Un enfoque estratégico*. Pearson Educación.
Segarra, O. (2010). *Liderazgo peregrino: Una guía práctica para liderar el cambio*. Libros de Cabecera.
Vernis, A., Iglesias, M., Sanz, B. e Saz, A. (2004). *Los retos en la gestión de las organizaciones no lucrativas: Claves para el fortalecimiento institucional del tercer sector*. Granica.

Competencias

No Plan de Estudos do Título de Grao en Traballo Social, indícase que as competencias ás que contribúe esta materia son as seguintes:

Competencias xenéricas:

- Saber aplicar os coñecementos definatorios do Traballo Social na actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que atinxen ao Traballo Social, facendo uso dos coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.
- Desenvolver as habilidades de aprendizaxe necesarias para continuar a formación e aprendizaxe no ámbito do Traballo Social cun alto grao de autonomía.

Competencias específicas:

- Coñecer a realidade social, as teorías sociais así como teorías sobre a cultura e a diversidade cultural.
- Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e cos colegas profesionais negociando o suministro de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas ao obxecto de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes.
- Identificar, minimizar e xestionar o risco cara un mesmo e os colegas a través da planificación, revisión e seguemento de accións para limitar o estrés e o risco.
- Desenvolver aptitudes para traballar de maneira eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e multiorganizacionais co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de maneira construtiva os posibles desacordos existentes.
- Adquirir habilidades para participar na xestión e dirección de entidades de benestar social.

Competencias transversais:

- Capacidade de análise e síntese.
- Capacidade de organización e planificación.
- Capacidade de comunicación oral e escrita.
- Capacidade de toma de decisións.
- Capacidade de traballo en equipo.
- Capacidade para as relacións interpersoais.
- Capacidade de razoamento crítico.
- Capacidade de creatividade.
- Capacidade de aprendizaxe autónoma.
- Capacidade de liderazgo.

- Capacidade de iniciativa e espírito emprendedor.
- Capacidade de motivación pola calidade.

Metodoloxía da ensinanza

A metodoloxía utilizada combinará a docencia expositiva, interactiva e titoría en grupo reducido co traballo do alumnado fóra da aula, promovendo a aprendizaxe autónoma e significativa.

Preténdese que o alumnado participe activamente na construción do coñecemento a través do manexo da bibliografía e da resolución de casos aos que deberá aplicar destrezas de observación, análise e interpretación da información.

Como aula virtual, para o desenvolvemento da docencia emprégase a web propia do centro, na que cada materia ten o seu espacio propio, ao que o alumnado accede con chave.

ESCENARIO 1

A docencia expositiva e interactiva é presencial. As titorías en grupos reducidos realízanse en remoto, empregando MS Teams e de forma sincrónica. O seguimento realízase a través da programación das entregas e listaxes de participación.

Sistema de avaliación da aprendizaxe

A avaliación da asignatura realízase mediante a avaliación continua, sendo esta o 100% do formato de avaliación nas dúas oportunidades. Dita avaliación continua realízase a través da participación e a realización de traballos:

- Tarefas individuais (60%): lectura de textos e realización de exercicios sobre os textos, participación activa na realización de exercicios participativos, análise de material audiovisual e/ou traballo sobre casos a través de outros medios, etc.
- Tarefas grupais (40%): Actividades realizadas en sesións interactivas, tarefas grupais realizadas sesións expositivas, etc.

Na Guía da Materia que se entrega ao comezo das clases, especificase o contido e a puntuación correspondente a cada tarefa da avaliación continua.

No caso de non asistir ás clases nas que se realizan tarefas puntuables, e se teñan xustificadas as faltas de asistencia, poden compensarse estas tarefas coa elaboración de traballos e exercicios que lle sexan encomendados pola profesora. Unha vez se teña confirmación da xustificación das faltas de asistencia, o/a alumno/a ten que poñerse en contacto coa profesora para o encargo da tarefa compensatoria no caso de que proceda a realización dunha actividade puntuable. Ao efecto, unha vez publicada a acta na que conste a xustificación da/s falta/s de asistencia, o alumnado ten un prazo de 5 días hábiles, para solicitar á profesora a tarefa para compensar a puntuación correspondente.

A puntuación obtida nas actividades de avaliación continua poderase conservar en cursos posteriores non sendo que algunhas destas actividades sexa eliminada e/ou sexa incorporada algunha nova; neste caso deberá realizarse para poder obter a puntuación correspondente. Por outra parte, se cambia a valoración de cada unha das actividades, a puntuación obtida no seu momento, modificarase pola equivalente actual. O/a alumno/a que non supere a materia, e desexe conservar a puntuación obtida no curso anterior debe comunicalo a través dun correo electrónico dirixido á profesora da materia (rocio.gomez@euts.es).

O prazo e os motivos polos que se poden xustificar as faltas de asistencia son os establecidos na Normativa de asistencia a clase nas ensinanzas adaptadas ao Espazo Europeo de Educación Superior (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de marzo de 2010).

DISPENSA DE ASISTENCIA

O alumnado que xustifique a imposibilidade de asistir ás clases e teña concedida a dispensa de asistencia, deberá realizar as tarefas por dispensa de asistencia que serán comunicadas ao alumnado en persoa, e por correo electrónico unha vez se poñan en contacto coa profesora da materia (nun prazo non superior á 10 días desde a data de publicación da acta na que se recoñece dita concesión).

PLAXIO E USO INDEBIDO DAS TECNOLOXÍAS

"Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas será de aplicación o recollido na Normativa de avaliación do rendemento académico dos estudantes e de revisión de cualificacións"

Tempo de estudos e de traballo persoal que debe dedicar un estudante para superala

Estudo autónomo individual ou en grupo: 50 horas

Exercicios: 15 horas

Lectura de textos: 10 horas

Elaboración de traballos, visualización de materiais: 20 horas

Outras tarefas propostas: 4

Recomendacións para o estudo da materia

A participación nas clases é fundamental para a integración dos coñecementos teóricos e prácticos, e para posicionar ao alumnado en contextos profesionais.

Recoméndase, durante o desenvolvemento temporal da materia, manter un contacto periódico coa profesora encargada para a clarificación e a orientación bibliográfica precisa para poder afondar nas parcelas de maior interese.

Observacións

Respecto á bibliografía recoméndase tamén consultar a que se presenta na Guía da materia, e revisar periódicamente a web da materia onde se subirán contidos recentes (novas ou artigos recentes).

“PLAN DE CONTINXENCIA”

METODOLOXÍA DE ENSINO

Como aula virtual, para o desenvolvemento da docencia emprégase a web propia do centro, na que cada materia ten o seu espacio propio, ao que o alumnado accede con chave.

A docencia expositiva e interactiva é presencial. As titorías en grupos reducidos realízanse en remoto, empregando MS Teams e de forma sincrónica.

O seguimento realízase a través da programación das entregas e listaxes de participación.

ESCENARIO 2

Combínase o desenvolvemento da docencia expositiva e interactiva, en remoto e presencial. As titorías en grupos reducidos realízanse en remoto. Para as actividades en remoto empregárase MS Teams, Forms e as ferramentas que pon a disposición a aula virtual da USC.

A docencia será impartida de xeito sincrónico e asincrónico.

O seguimento realízase a través da programación das entregas e listaxes de participación.

ESCENARIO 3

Toda a docencia desenvólvese en remoto, empregando MS Teams.

Para as actividades en remoto empregárase MS Teams, Forms e as ferramentas que pon a disposición a aula virtual da USC. A docencia é impartida de xeito sincrónico e asincrónico.

O seguimento realízase a través da programación das entregas e listaxes de participación.

Sistemas de Avaliación

ESCENARIOS 2 e 3

A avaliación da asignatura realízase mediante a avaliación continua, sendo esta o 100% do formato de avaliación nas dúas oportunidades. Dita avaliación continua realízase a través da participación e a realización de traballos:

- Tarefas individuais (60%): lectura de textos e realización de exercicios sobre os textos, participación activa na realización de exercicios participativos, análise de material audiovisual e/ou traballo sobre casos a través de outros medios, etc.
- Tarefas grupais (40%): Actividades realizadas en sesións interactivas, tarefas grupais realizadas sesións expositivas, etc.

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 22.00
- **Total: 22.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Practicum Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 1º Semestre de Titulacións de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Cuarto curso **SÓ ALUMNADO QUE REÚNA AS CONDICIÓNES ESTABLECIDAS**

Profesorado: Ana Isabel Souto Gómez
Lourdes Besada Agra (coordinadora)

Programa

Obxectivos da materia

Todas as competencias específicas asignadas no Título de grao á titulación de Traballo Social poden ser adestradas co desenvolvemento das prácticas profesionais, aínda que as mencionadas a continuación teñen unha especial vinculación:

- Ser capaz de establecer relacións profesionais ao obxecto de identificar a maneira máis axeitada de intervención.
- Ser capaz de valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.
- Ser capaz de promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal.
- Ser capaz de contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade.
- Ser capaz de xestionar, presentar e compartir historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garante na toma de decisións e valoracións profesionais.
- Acadar experiencia directa en Traballo Social nos lugares onde se desenvolve (Servizos Sociais e do Benestar, organizacións sociais, etc.).
- Ser capaz de interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para acadar cambios, promocionar o desenvolvemento dos mesmos e mellorar as súas condicións de vida a través da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social baixo tutela profesional e supervisión.
- Ser capaz de desenvolver as destrezas necesarias para a creación dunha relación de Traballo Social positiva con diferentes persoas.
- Ser capaz de avaliar situacións persoais e recoller, ordenar, tratar e analizar a información, tendo en conta os puntos de vista dos participantes, os conceptos teóricos, os datos da investigación, as normas legais e os procedementos institucionais.
- Ser capaz de tomar en consideración factores como riscos, dereitos, diferenzas culturais e sensibilidades lingüísticas, responsabilidades de protexer aos individuos vulnerables e outras obrigas legais.
- Ser capaz de resolver conflitos de relación no marco da actuación profesional.
- Ser capaz de deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social e planificar de xeito negociado unha secuencia de accións e seguir e avaliar o seu desenvolvemento.
- Ser capaz de tomar decisións fundamentadas tendo en conta as consecuencias para todas as partes implicadas.
- Ser capaz de responsabilizarse das tarefas encomendadas nun marco de responsabilidades múltiples (por exemplo, ante institucións, os usuarios dos servizos e outros).
- Ser capaz de reflexionar sobre o seu comportamento, e de modificalo en base á experiencia e de identificar e someter a revisión os seus propios límites persoais e profesionais.
- Ser capaz de programar o propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo.

- Ser capaz de autoavaliarse no desenvolvemento da práctica e identificar os seus propios límites e carencias profesionais, e asumir a responsabilidade da adquisición continuada de coñecementos e destrezas.
- Ser capaz de utilizar axeitadamente a supervisión e sistematizar a práctica.
- Ser capaz de contribuír á promoción de boas prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan.
- Ser capaz de presentar conclusións verbalmente e por escrito, de forma estruturada e axeitada á audiencia para a que foron preparadas.
- Ser capaz de preparar de forma efectiva e dirixir reunións de maneira produtiva.
- Ser capaz de xestionar a incerteza o cambio e o estrés en situacións de traballo.
- Ser capaz de manexar de forma construtiva os conflitos interpersoais e intrapersoais.
- Ser capaz de xestionar dilemas e problemas éticos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados.
- Ser capaz de empregar a linguaxe e terminoloxía profesional.

Contidos

- Análise da institución, servizo ou programa, dos seus recursos e procedementos. Estudo da zona de influencia e da rede de servizos do seu ámbito de aplicación. Análise dos recursos sociais, das fontes documentais e da normativa relativa ao campo de prácticas.
- Deseño de programas e proxectos de intervención social.
- Análise e valoración da realidade obxecto de intervención.
- Análise da metodoloxía, técnicas e instrumentos do Traballo Social con individuos, familias, grupos e comunidades.
- A información, a orientación, o asesoramento e o tratamento continuado con individuos, familiares, grupos e comunidades.
- A xestión dos recursos e o seguimento das intervencións.
- O deseño e a utilización de soportes documentais de rexistro de información: Ficha Social, Historia Social, Folla de Seguimento, Rexistro de Entrevista, Rexistro de Visitas ao Fogar, Rexistro de Traballo con Grupos, Proxecto de Intervención de Casos, Follas de Derivación, Folla de Rexistro de Actividades Diarias, Diario de Campo, Axenda de Traballo, Ficha de Recursos, Memoria de Actividades.
- O Informe Social como documento específico e propio do/a Traballador/a Social.
- Ferramentas para dar cumprimento á normativa de tratamento de datos de carácter persoal.
- O uso da entrevista en Traballo Social.
- O emprego das capacidades persoais e profesionais como recurso.
- A comprensión da situación do outro e o establecemento de relacións positivas
- O traballo en equipo: a coordinación interna e externa, as reunións de traballo e a toma de decisións.
- O uso da linguaxe e terminoloxía profesional, e a elaboración de informes técnicos.
- O traballo en rede.
- A supervisión, a reflexión e a sistematización da práctica: a autoavaliación.
- A responsabilidade profesional: a práctica deontolóxica profesional.

Bibliografía básica e complementaria

Besada, L., Facal, F., Puñal, M. E., Castro, M. J, García, P., Bascuas, X.C., Gómez, R., Souto, A.I. e Añón, L. (2021). *Manual para o practicum e o traballo de fin de grao en Traballo Social. Guías docentes das materias*. [Documento non publicado]. Escola Universitaria de Traballo Social.

Competencias

Competencias xerais

- Posuír e comprender os coñecementos que definen ao Traballo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación, a un nivel que se apoia nas publicacións máis avanzadas e inclúe algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento neste campo.
- Saber aplicar eses coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que incumben ao Traballo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.
- Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes, facer valoracións e diagnósticos sociais, no ámbito da intervención social, que inclúan unha reflexión sobre temas actuais de índole social, científica ou ética.
- Ser capaces de transmitir información, ideas, problemas e solucións sobre cuestións relativas ao Traballo Social a un público tanto especializado como non especializado.
- Desenvolver as habilidades de aprendizaxe necesarias para continuar a súa formación e aprendizaxe no ámbito do Traballo Social cun alto grado de autonomía.

Competencias específicas

- Establecer relacións profesionais ao obxecto de identificar a forma máis adecuada de intervención.

- Coñecer estratexias para intervir con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos.
- Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.
- Saber responder a situacións de crises valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados.
- Adquirir habilidades para interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promocionar o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen ao obxecto de preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o subministro de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas ao obxecto de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes.
- Desenvolver aptitudes para saber apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver.
- Adquirir facultades para promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal.
- Saber identificar e traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos.
- Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes.
- Coñecer e utilizar a mediación como estratexia de intervención destinada á resolución alternativa e complementaria de conflitos en diversos ámbitos, tales como o familiar, escolar, comunitario e intercultural.
- Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social.
- Desenvolver habilidades para defender ás persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome si a situación requíreo.
- Saber preparar e participar nas reunións de toma de decisións ao obxecto de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades.
- Diferenciar e actuar na resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza do mesmo.
- Saber administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo.
- Xestionar, presentar e compartir historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía en tómaa de decisións e valoracións profesionais.
- Desenvolver aptitudes para traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e multiorganizacionais co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtiva os posibles desacordos existentes.
- Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das boas prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo.
- Saber traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando a asertividade profesional para xustificar as propias decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio de responder ás necesidades de desenvolvemento profesional.
- Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados.
- Coñecer e aplicar as boas prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que as implementan.

Competencias Transversais

- Capacidade de análise e síntese
- Capacidade de organización e planificación
- Capacidade de comunicación oral e escrita
- Capacidade de xestión da información
- Capacidade de resolución de problemas
- Capacidade de toma de decisións
- Capacidade de traballo en equipo
- Capacidade para as relacións interpersoais
- Capacidade de recoñecemento á diversidade e a multiculturalidad
- Capacidade de razoamento crítico
- Capacidade de compromiso ético

- Capacidade de aprendizaxe autónoma
- Capacidade de adaptación a novas situacións
- Capacidade de motivación pola calidade

Metodoloxía da ensinanza

O/a alumno/a incorporárase a un centro de prácticas no que guiado por un/a traballador/a social desenvolverá as habilidades, capacidades e destrezas necesarias para o exercicio profesional. A metodoloxía empregada combina ademais, o traballo persoal do alumnado e dúas titorías individuais e unha titoría grupal.

O seguimento realizarase a través da programación das entregas dos contidos da Memoria de prácticas, previamente programadas na guía docente para cada unha das titorías. A profesora titora orientará e realizará o seguimento do alumnado no desenvolvemento das titorías, dentro dos prazos contemplados na guía docente da materia.

O seguimento do alumnado, realizarase fundamentalmente a través das titorías individuais e unha titoría grupal, todas de carácter sincrónico. Levaranse a cabo de forma presencial. En todo caso, as titorías adaptaranse ás necesidades do momento, podendo realizalas de forma asincrónica.

Como aula virtual, para o desenvolvemento da docencia empléase a web propia do centro, na que cada materia ten o seu espazo propio, ao cal o alumnado accede con chave.

Sistema de avaliación da aprendizaxe

A avaliación será continua ao longo do desenvolvemento do Practicum e terase en conta, nos tres escenarios, os seguintes aspectos:

- Asistencia e participación activa nas sesións de titorías individuais e grupais
- Cumprimento dos compromisos e tarefas contempladas na guía docente do Practicum.
- Realización da Memoria do Practicum.
- Avaliación dos/as titores/as externos e autoavaliación do alumnado en base ao coñecemento do centro, competencias profesionais adquiridas no servizo, actitudes e integración no centro de prácticas.
- Avaliación do/a titor/a académico/a en base á avaliación continua a través das titorías de supervisión (do material presentado polo alumnado nas titorías, da súa actividade no centro de prácticas e da avaliación da Memoria do Practicum).

A avaliación final da materia realizarase mediante a avaliación continua, que abarcará os aspectos comentados anteriormente, nas dúas oportunidades.

Na Guía da materia, especificarase a forma en que se realizará a avaliación continua e o contido do traballo que o alumnado debe presentar en cada unha das titorías.

O prazo e os motivos polos que se pode xustificar as faltas de asistencia son as establecidas na Normativa de asistencia a clase nas ensinanzas adaptadas ao espazo europeo de educación superior (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de marzo de 2010).

Tempo de estudos e de traballo persoal que debe dedicar un estudante para superala

Traballo persoal do alumno/a:

- Tarefas de documentación: 10 horas
- Exercicios de sistematización da práctica: 16 horas
- Prácticas en institución: 518 horas

Recomendacións para o estudo da materia

Ter cursadas as materias de:

- Servizos Sociais Especializados
- Traballo Social con Individuos e Familias
- Soportes Documentais e Xestión da Información en Traballo Social
- Deseño e Avaliación de Proxectos de Intervención Social
- Medidas de Protección Social
- Xestión e Planificación de Servizos Sociais
- Xestión de Organizacións.

Por outra banda, o centro fixará aquelas asignaturas optativas que recoméndase ter cursado para a priorización da realización do Practicum en determinados organismos ou centros específicos.

Observacións

Incompatibilidades:

Para matricularse do Practicum é requisito indispensable ter superado 150 créditos básicos e obrigatorios, entre eles todos os da primeira metade da titulación.

“PLAN DE CONTINXENCIA”

METODOLOXÍA DA ENSEÑANZA

O/a alumno/a incorporárase a un centro de prácticas no que guiado por un/a traballador/a social desenvolverá as habilidades, capacidades e destrezas necesarias para o exercicio profesional. A metodoloxía empregada combina ademais, o traballo persoal do alumnado, dúas titorías individuais e unha titoría grupal.

A profesora titora orientará e realizará o seguimento do alumnado no desenvolvemento das titorías, dentro dos prazos contemplados na guía docente da materia.

O seguimento realizarase a través da programación das entregas dos contidos da Memoria de prácticas, previamente programadas na guía docente para cada unha das titorías.

Como aula virtual, para o desenvolvemento da docencia empréase a web propia do centro, na que cada materia ten o seu espazo propio, ao cal o alumnado accede con chave.

ESCENARIO 2

Para o seguimento do alumnado, contéplase a realización de dúas titorías individuais e unha titoría grupal que poderán ser presenciais ou en remoto e sincrónicas no tempo. As titorías en remoto realizaránse a través de Microsoft Teams. En todo caso, as titorías adaptaranse ás necesidades do momento, podendo realizalas de forma asincrónica.

ESCENARIO 3

Para o seguimento do alumnado contéplase a realización de dúas titorías individuais e unha titoría grupal, que serán en remoto a través de Microsoft Teams, e de forma sincrónica. En todo caso, as titorías adaptaranse ás necesidades do momento, podendo realizalas de forma asincrónica.

Para as titorías en remoto, preferentemente empregárase Microsoft Teams, ou ben realizaranse a través da entrega, á titora correspondente por correo electrónico, do material elaborado en relación á Memoria de prácticas para proceder a súa revisión.

A avaliación será continua ao longo do desenvolvemento do Practicum e terase en conta os seguintes aspectos:

- Asistencia e participación activa nas sesións de titorías individuais e grupais
- Cumprimento dos compromisos e tarefas contempladas na guía docente do Practicum.
- Realización da Memoria do Practicum.
- Avaliación dos/as titores/as externos e autoavaliación do alumnado en base ao coñecemento do centro, competencias profesionais adquiridas no servizo, actitudes e integración no centro de prácticas.
- Avaliación do/a titor/a académico/a en base á avaliación continua a través das titorías de supervisión (do material presentado polo alumnado nas titorías, da súa actividade no centro de prácticas e da avaliación da Memoria do Practicum).

ESCENARIO 2

Adaptárase ás circunstancias do momento, pero en todo caso, a avaliación final realizarase mediante a avaliación continua, que abarcará os aspectos comentados anteriormente, nas dúas oportunidades.

ESCENARIO 3

Adaptárase ás circunstancias do momento, pero en todo caso, a avaliación final realizarase mediante a avaliación continua, que abarcará os aspectos comentados anteriormente, nas dúas oportunidades.

PLAXIO E USO INDEBIDO DAS TECNOLOXÍAS

Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas será de aplicación o recollido na Normativa de avaliación do rendemento académico dos estudantes e de revisión de calificacións.

1º Cuadrimestre

2º Cuadrimestre

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 22.00
- **Total: 22.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Practicum Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** 2º Semestre de Titulacións de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Cuarto curso

Profesorado: Lorena Añón Loureiro
Lourdes Besada Agra (coordinadora)
Mª Jesús Castro Neo
Sara Fernández García
Purificación García Álvarez
Mª Elena Puñal Romarís
Ana Isabel Souto Gómez

Programa

Obxectivos da materia

Todas as competencias específicas asignadas no Título de grao á titulación de Traballo Social poden ser adestradas co desenvolvemento das prácticas profesionais, aínda que as mencionadas a continuación teñen unha especial vinculación:

- Ser capaz de establecer relacións profesionais ao obxecto de identificar a maneira máis axeitada de intervención.
- Ser capaz de valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.
- Ser capaz de promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersonal.
- Ser capaz de contribuír á administración de recursos e servizos colaborando cos procedementos implicados na súa obtención, supervisando a súa eficacia e asegurando a súa calidade.
- Ser capaz de xestionar, presentar e compartir historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garante na toma de decisións e valoracións profesionais.
- Acadar experiencia directa en Traballo Social nos lugares onde se desenvolve (Servizos Sociais e do Benestar, organizacións sociais, etc.).
- Ser capaz de interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para acadar cambios, promocionar o desenvolvemento dos mesmos e mellorar as súas condicións de vida a través da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social baixo tutela profesional e supervisión.
- Ser capaz de desenvolver as destrezas necesarias para a creación dunha relación de Traballo Social positiva con diferentes persoas.
- Ser capaz de avaliar situacións persoais e recoller, ordenar, tratar e analizar a información, tendo en conta os puntos de vista dos participantes, os conceptos teóricos, os datos da investigación, as normas legais e os procedementos institucionais.
- Ser capaz de tomar en consideración factores como riscos, dereitos, diferenzas culturais e sensibilidades lingüísticas, responsabilidades de protexer aos individuos vulnerables e outras obrigas legais.
- Ser capaz de resolver conflitos de relación no marco da actuación profesional.
- Ser capaz de deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social e planificar de xeito negociado unha secuencia de accións e seguir e avaliar o seu desenvolvemento.
- Ser capaz de tomar decisións fundamentadas tendo en conta as consecuencias para todas as partes implicadas.
- Ser capaz de responsabilizarse das tarefas encomendadas nun marco de responsabilidades múltiples (por

- exemplo, ante institucións, os usuarios dos servizos e outros).
- Ser capaz de reflexionar sobre o seu comportamento, e de modificalo en base á experiencia e de identificar e someter a revisión os seus propios límites persoais e profesionais.
  - Ser capaz de programar o propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo.
  - Ser capaz de autoavaliarse no desenvolvemento da práctica e identificar os seus propios límites e carencias profesionais, e asumir a responsabilidade da adquisición continuada de coñecementos e destrezas.
  - Ser capaz de utilizar axeitadamente a supervisión e sistematizar a práctica.
  - Ser capaz de contribuír á promoción de boas prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan.
  - Ser capaz de presentar conclusións verbalmente e por escrito, de forma estruturada e axeitada á audiencia para a que foron preparadas.
  - Ser capaz de preparar de forma efectiva e dirixir reunións de maneira produtiva.
  - Ser capaz de xestionar a incerteza o cambio e o estrés en situacións de traballo.
  - Ser capaz de manexar de forma construtiva os conflitos interpersoais e intrapersoais.
  - Ser capaz de xestionar dilemas e problemas éticos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados.
  - Ser capaz de empregar a linguaxe e terminoloxía profesional.

Contidos

- Análise da institución, servizo ou programa, dos seus recursos e procedementos. Estudo da zona de influencia e da rede de servizos do seu ámbito de aplicación. Análise dos recursos sociais, das fontes documentais e da normativa relativa ao campo de prácticas.
- Deseño de programas e proxectos de intervención social.
- Análise e valoración da realidade obxecto de intervención.
- Análise da metodoloxía, técnicas e instrumentos do Traballo Social con individuos, familias, grupos e comunidades.
- A información, a orientación, o asesoramento e o tratamento continuado con individuos, familiares, grupos e comunidades.
- A xestión dos recursos e o seguimento das intervencións.
- O deseño e a utilización de soportes documentais de rexistro de información: Ficha Social, Historia Social, Folla de Seguimento, Rexistro de Entrevista, Rexistro de Visitas ao Fogar, Rexistro de Traballo con Grupos, Proxecto de Intervención de Casos, Follas de Derivación, Folla de Rexistro de Actividades Diarias, Diario de Campo, Axenda de Traballo, Ficha de Recursos, Memoria de Actividades.
- O Informe Social como documento específico e propio do/a Traballador/a Social.
- Ferramentas para dar cumprimento á normativa de tratamento de datos de carácter persoal.
- O uso da entrevista en Traballo Social.
- O emprego das capacidades persoais e profesionais como recurso.
- A comprensión da situación do outro e o establecemento de relacións positivas
- O traballo en equipo: a coordinación interna e externa, as reunións de traballo e a toma de decisións.
- O uso da linguaxe e terminoloxía profesional, e a elaboración de informes técnicos.
- O traballo en rede.
- A supervisión, a reflexión e a sistematización da práctica: a autoavaliación.
- A responsabilidade profesional: a práctica deontolóxica profesional.

Bibliografía básica e complementaria

Besada, L., Facal, F., Puñal, M. E., Castro, M. J, García, P., Bascuas, X.C., Gómez, R., Souto, A.I. e Añón, L. (2021). *Manual para o practicum e o traballo de fin de grao en Traballo Social. Guías docentes das materias*. [Documento non publicado]. Escola Universitaria de Traballo Social.

Competencias

Competencias xerais

- Posuír e comprender os coñecementos que definen ao Traballo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación, a un nivel que se apoia nas publicacións máis avanzadas e inclúe algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento neste campo.
- Saber aplicar eses coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que incumben ao Traballo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.
- Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes, facer valoracións e diagnósticos sociais, no ámbito da intervención social, que inclúan unha reflexión sobre temas actuais de índole social, científica ou ética.
- Ser capaces de transmitir información, ideas, problemas e solucións sobre cuestións relativas ao Traballo Social a un público tanto especializado como non especializado.

- Desenvolver as habilidades de aprendizaxe necesarias para continuar a súa formación e aprendizaxe no ámbito do Traballo Social cun alto grado de autonomía.

Competencias específicas

- Establecer relacións profesionais ao obxecto de identificar a forma máis adecuada de intervención.
- Coñecer estratexias para intervir con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos.
- Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención.
- Saber responder a situacións de crises valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados.
- Adquirir habilidades para interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promocionar o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen ao obxecto de preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o subministro de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas ao obxecto de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes.
- Desenvolver aptitudes para saber apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver.
- Adquirir facultades para promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal.
- Saber identificar e traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos.
- Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes.
- Coñecer e utilizar a mediación como estratexia de intervención destinada á resolución alternativa e complementaria de conflitos en diversos ámbitos, tales como o familiar, escolar, comunitario e intercultural.
- Deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social.
- Desenvolver habilidades para defender ás persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome si a situación requireo.
- Saber preparar e participar nas reunións de toma de decisións ao obxecto de defender mellor os intereses das persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades.
- Diferenciar e actuar na resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza do mesmo.
- Saber administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo.
- Xestionar, presentar e compartir historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía en tómaa de decisións e valoracións profesionais.
- Desenvolver aptitudes para traballar de xeito eficaz dentro de sistemas, redes e equipos interdisciplinares e multiorganizacionais co propósito de colaborar no establecemento de fins, obxectivos e tempo de duración dos mesmos contribuíndo igualmente a abordar de xeito construtiva os posibles desacordos existentes.
- Investigar, analizar, avaliar e utilizar o coñecemento actual das boas prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo.
- Saber traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando a asertividade profesional para xustificar as propias decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio de responder ás necesidades de desenvolvemento profesional.
- Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados.
- Coñecer e aplicar as boas prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que as implementan.

Competencias Transversais

- Capacidade de análise e síntese
- Capacidade de organización e planificación
- Capacidade de comunicación oral e escrita
- Capacidade de xestión da información
- Capacidade de resolución de problemas
- Capacidade de toma de decisións
- Capacidade de traballo en equipo
- Capacidade para as relacións interpersoais

- Capacidade de recoñecemento á diversidade e a multiculturalidad
- Capacidade de razoamento crítico
- Capacidade de compromiso ético
- Capacidade de aprendizaxe autónoma
- Capacidade de adaptación a novas situacións
- Capacidade de motivación pola calidade

Metodoloxía da ensinanza

O/a alumno/a incorporarase a un centro de prácticas no que guiado por un/a traballador/a social desenvolverá as habilidades, capacidades e destrezas necesarias para o exercicio profesional. A metodoloxía empregada combina ademais, o traballo persoal do alumnado e dúas titorías individuais e unha titoría grupal.

O seguimento realizarase a través da programación das entregas dos contidos da Memoria de prácticas, previamente programadas na guía docente para cada unha das titorías. A profesora titora orientará e realizará o seguimento do alumnado no desenvolvemento das titorías, dentro dos prazos contemplados na guía docente da materia.

O seguimento do alumnado, realizarase fundamentalmente a través das titorías individuais e unha titoría grupal, todas de carácter sincrónico. Levaranse a cabo de forma presencial. En todo caso, as titorías adaptaranse ás necesidades do momento, podendo realizalas de forma asincrónica.

Como aula virtual, para o desenvolvemento da docencia empléase a web propia do centro, na que cada materia ten o seu espazo propio, ao cal o alumnado accede con chave.

Sistema de avaliación da aprendizaxe

A avaliación será continua ao longo do desenvolvemento do Practicum e terase en conta, nos tres escenarios, os seguintes aspectos:

- Asistencia e participación activa nas sesións de titorías individuais e grupais
- Cumprimento dos compromisos e tarefas contempladas na guía docente do Practicum.
- Realización da Memoria do Practicum.
- Avaliación dos/as titores/as externos e autoavaliación do alumnado en base ao coñecemento do centro, competencias profesionais adquiridas no servizo, actitudes e integración no centro de prácticas.
- Avaliación do/a titor/a académico/a en base á avaliación continua a través das titorías de supervisión (do material presentado polo alumnado nas titorías, da súa actividade no centro de prácticas e da avaliación da Memoria do Practicum).

A avaliación final da materia realizarase mediante a avaliación continua, que abarcará os aspectos comentados anteriormente, nas dúas oportunidades.

Na Guía da materia, especificarase a forma en que se realizará a avaliación continua e o contido do traballo que o alumnado debe presentar en cada unha das titorías.

O prazo e os motivos polos que se pode xustificar as faltas de asistencia son as establecidas na Normativa de asistencia a clase nas ensinanzas adaptadas ao espazo europeo de educación superior (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de marzo de 2010).

Tempo de estudos e de traballo persoal que debe dedicar un estudante para superala

Traballo persoal do alumno/a:

- Tarefas de documentación: 10 horas
- Exercicios de sistematización da práctica: 16 horas
- Prácticas en institución: 518 horas

Recomendacións para o estudo da materia

Ter cursadas as materias de:

- Servizos Sociais Especializados
- Traballo Social con Individuos e Familias
- Soportes Documentais e Xestión da Información en Traballo Social
- Deseño e Avaliación de Proxectos de Intervención Social
- Medidas de Protección Social
- Xestión e Planificación de Servizos Sociais
- Xestión de Organizacións.

Por outra banda, o centro fixará aquelas asignaturas optativas que recoméndase ter cursado para a priorización da realización do Practicum en determinados organismos ou centros específicos.

Observacións

Incompatibilidades:

Para matricularse do Practicum é requisito indispensable ter superado 150 créditos básicos e obrigatorios, entre eles todos os da primeira metade da titulación.

“PLAN DE CONTINXENCIA”

METODOLOXÍA DA ENSINANZA

O/a alumno/a incorporárase a un centro de prácticas no que guiado por un/a traballador/a social desenvolverá as habilidades, capacidades e destrezas necesarias para o exercicio profesional. A metodoloxía empregada combina ademais, o traballo persoal do alumnado, dúas titorías individuais e unha titoría grupal.

A profesora titora orientará e realizará o seguimento do alumnado no desenvolvemento das titorías, dentro dos prazos contemplados na guía docente da materia.

O seguimento realizarase a través da programación das entregas dos contidos da Memoria de prácticas, previamente programadas na guía docente para cada unha das titorías.

Como aula virtual, para o desenvolvemento da docencia empléase a web propia do centro, na que cada materia ten o seu espazo propio, ao cal o alumnado accede con chave.

ESCENARIO 2

Para o seguimento do alumnado, contéplase a realización de dúas titorías individuais e unha titoría grupal que poderán ser presenciais ou en remoto e sincrónicas no tempo. As titorías en remoto realizaránse a través de Microsoft Teams. En todo caso, as titorías adaptaranse ás necesidades do momento, podendo realizalas de forma asincrónica.

ESCENARIO 3

Para o seguimento do alumnado contéplase a realización de dúas titorías individuais e unha titoría grupal, que serán en remoto a través de Microsoft Teams, e de forma sincrónica. En todo caso, as titorías adaptaranse ás necesidades do momento, podendo realizalas de forma asincrónica.

Para as titorías en remoto, preferentemente empregárase Microsoft Teams, ou ben realizaranse a través da entrega, á titora correspondente por correo electrónico, do material elaborado en relación á Memoria de prácticas para proceder a súa revisión.

Sistema de avaliación

A avaliación será continua ao longo do desenvolvemento do Practicum e terase en conta os seguintes aspectos:

- Asistencia e participación activa nas sesións de titorías individuais e grupais
- Cumprimento dos compromisos e tarefas contempladas na guía docente do Practicum.
- Realización da Memoria do Practicum.
- Avaliación dos/as titores/as externos e autoavaliación do alumnado en base ao coñecemento do centro, competencias profesionais adquiridas no servizo, actitudes e integración no centro de prácticas.
- Avaliación do/a titor/a académico/a en base á avaliación continua a través das titorías de supervisión (do material presentado polo alumnado nas titorías, da súa actividade no centro de prácticas e da avaliación da Memoria do Practicum).

ESCENARIO 2

Adaptárase ás circunstancias do momento, pero en todo caso, a avaliación final realizarase mediante a avaliación continua, que abarcará os aspectos comentados anteriormente, nas dúas oportunidades.

ESCENARIO 3

Adaptárase ás circunstancias do momento, pero en todo caso, a avaliación final realizarase mediante a avaliación continua, que abarcará os aspectos comentados anteriormente, nas dúas oportunidades.

PLAXIO E USO INDEBIDO DAS TECNOLOXÍAS

Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas será de aplicación o recollido na Normativa de avaliación do rendemento académico dos estudantes e de revisión de calificacións.

Información

- **Créditos ECTS**
- Créditos ECTS: 8.00
- **Total: 8.0**

Outros Datos

- **Tipo:** Traballo Fin de Grao RD 1393/2007
- **Departamentos:** Campus Norte
- **Áreas:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Centro:** Escola Universitaria de Traballo Social
- **Convocatoria:** Traballo Fin de Grao
- **Docencia e Matrícula:** Cuarto curso

Profesorado: Lorena Añón Loureiro
Xoán Carlos Bascuas Jardón
Lourdes Besada Agra
Mª Jesús Castro Neo
Teresa Facal Fondo (Coordinadora)
Sara Fernández García
Mª Purificación García Álvarez
Rocío Gómez Juncal
Mª Elena Puñal Romarís
Ana Isabel Souto Gómez

Programa

Obxectivos da materia

- Ser capaz de elaborar e redactar informes de investigación aplicada ao Traballo Social e traballos académicos e profesionais empregando distintas técnicas, incluídas as derivadas das tecnoloxías da información e a comunicación.
- Ser capaz de avaliar situacións persoais e recoller, ordenar, tratar e analizar a información, tendo en conta os puntos de vista dos participantes, os conceptos teóricos, os datos da investigación, as normas legais e os procedementos institucionais.
- Ser capaz de deseñar, implementar e avaliar proxectos de intervención social e planificar de forma negociada unha secuencia de accións e seguir e avaliar o seu desenvolvemento.
- Ser capaz de programar o propio traballo asignando prioridades e avaliando a eficacia do propio programa de traballo.
- Ser capaz de autoavaliarse no desenvolvemento da práctica e identificar os seus propios límites e carencias profesionais, asumir a responsabilidade da adquisición continuada de coñecementos e destrezas.
- Ser capaz de empregar axeitadamente a supervisión e sistematizar a práctica.
- Ser capaz de contribuír á promoción de boas prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que se implementan.
- Ser capaz de analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotiá como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes.
- Ser capaz de sintetizar información e liñas de razoamento, e soste un argumento detallado ao longo do tempo
- Ser capaz de presentar conclusións verbalmente e por escrito, facendo uso da terminoloxía propia da profesión de xeito estruturado e axeitado á audiencia para a que teñen sido preparadas.
- Ser capaz de xestionar dilemas e problemas éticos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados.

Contidos

Elaboración dun informe académico. Exposición e defensa pública. Emprego de fontes de información

primarias e secundarias. Rexistro da información e documentación empregada. Supervisión e sistematización da información. O informe fin de grado poderá versar sobre: o desenvolvemento e contido do Practicum; un contido relacionado con algunha temática ou colectivo no ámbito social, dende algunha das perspectivas das ciencias sociais.

Bibliografía básica e complementaria

- Barrera, E. y Sarasola, J. L. (Coords.). (2020). *Investigaciones desde el Trabajo Social*. Editorial Aranzadi.
- Besada, L., Facal, T., Puñal, M. E., Castro, M. J, García, P., Bascuas, X. C., Gómez, R., Souto, A. e Añón, L. (2021). *Manual para o practicum e o traballo de fin de grao en Traballo Social*. Andavira editora. Escuela Universitaria de Trabajo Social.
- Callejo, J. (Coord.). (2009). *Introducción a las técnicas de Investigación Social*. Ramón Areces.
- Caparrós, N. e Raya, E. (Coords.). (2015). *Métodos y técnicas de investigación en Trabajo Social*. Grupo 5.
- Cea D'ancona, M. A. (1996). *Metodología cuantitativa: Estrategias y técnicas de investigación social*. Madrid: Síntesis.
- Cubo, S., Martín, B. e Ramos, J. L. (2011). *Métodos de investigación y análisis de datos en ciencias sociales y de la salud*. Pirámide.
- Facal, T. (2015). *Guía para elaborar un proyecto de investigación social*. Paraninfo.
- Mora, A. (2020). *Conocer para transformar: Métodos y técnicas de investigación en Trabajo Social*. Tirant Humanidades.
- Rubio, M. J. e Varas, J. (1997). *El análisis de la realidad en la intervención social: Métodos y técnicas de investigación*. CCS.
- Sierra Bravo, R. (1985). *Técnicas de investigación social: Teoría y Ejercicios*. Paraninfo.

Competencias

No Plan de Estudos do Título de Grado en Traballo Social indícase que as competencias ás que contribúe esta materia son as seguintes:

Competencias xenéricas:

- Posuír e comprender os coñecementos que definen ó Traballo Social como disciplina científica, incluíndo as súas teorías, métodos e ámbitos de aplicación, a un nivel que se sustenta nas publicacións máis avanzadas e abrangue algúns dos aspectos máis relevantes que están na vangarda do coñecemento en este campo.
- Saber aplicar eses coñecementos na súa actividade profesional e saber elaborar e defender argumentos sobre as cuestións que atinxen ao Traballo Social, facendo uso dos seus coñecementos sobre a realidade social, as teorías, os modelos e os métodos científicos propios.
- Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes, facer valoracións e diagnósticos sociais, no ámbito da intervención social, que abranguen unha reflexión sobre temas actuais de índole social, científica ou ética.
- Ser capaces de transmitir información, ideas, problemas e solucións sobre cuestións relativas ó Traballo Social a un público tanto especializado como non especializado.
- Ter desenvolvido as habilidades de aprendizaxe necesarias para continuar a súa formación e aprendizaxe no ámbito do Traballo Social con un alto grado de autonomía.

Competencias específicas:

- Coñecer a realidade social, as teorías sociais así como teorías sobre a cultura e a diversidade cultural.
- Saber administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigas profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo.
- Investigar, analizar, avaliar e empregar o coñecemento actual das boas prácticas do Traballo Social para revisar e actualizar os propios coñecementos sobre os marcos de traballo.
- Saber traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional empregando a asertividade profesional para xustificar as propias decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e empregando a supervisión como medio de responder ás necesidades de desenvolvemento profesional.
- Coñecer e aplicar as boas prácticas do Traballo Social participando no desenvolvemento e análise das políticas que as implementan.

Competencias transversais:

- Capacidade de análise e síntese
- Capacidade de organización e planificación
- Capacidade de comunicación oral e escrita
- Capacidade de aplicación dos coñecementos de informática
- Capacidade de razoamento crítico
- Capacidade de aprendizaxe autónomo
- Capacidade de creatividade
- Capacidade de motivación pola calidade

Metodoloxía da ensinanza

A metodoloxía empregada combina a titorización e o traballo persoal do alumno/a. Preténdese que o alumno/a desenvolva as habilidades necesarias para plantexar, desenvolver e expoñer-defender unha investigación.

O profesorado titor orientará e realizará o seguimento do alumnado no desenvolvemento das titorías, dentro dos prazos contemplados na guía docente.

O seguimento realizarase a través da programación das entregas dos contidos do traballo, previamente programadas na guía docente para cada unha das titorías.

Como aula virtual, empréase a web propia do centro, na que o TFG ten o seu espazo propio, ao cal o alumnado accede con chave. Poden empregarse tamén, outras ferramentas da aula virtual da USC.

ESCENARIO 1

O seguimento do alumnado, realízase fundamentalmente a través das titorías individuais e unha titoría grupal, todas de carácter sincrónico e presencial. En todo caso, as titorías adaptaranse ás necesidades do momento, podendo realizalas de forma asincrónica, ou ben por vía telemática.

Para as titorías en remoto, emprégase MS Teams nas de carácter sincrónico, ou ben, como alternativa, poden realizarse a través da entrega, por correo electrónico, ao/á profesor/a titor/a, do material elaborado para proceder a súa revisión.

Sistema de avaliación da aprendizaxe

A avaliación será continua ao longo do desenvolvemento do Traballo de Fin de Grado e teranse en conta os seguintes aspectos:

- Asistencia ás sesións de titorías obrigatorias que se establezan.
- Elaboración e presentación do Traballo de Fin de Grao.
- Defensa do Traballo de Fin de Grao.

A elaboración e presentación do traballo ten un peso específico do 75% na cualificación global e a defensa un 25%.

ESCENARIO 1

A avaliación final abarcará os aspectos comentados anteriormente, nas dúas oportunidades. A defensa será preferentemente de forma presencial.

Na Guía docente, que se inclúe, no Manual que se facilita ao alumnado, especificase a forma en que se realizará o seguimento, e o contido do traballo que o alumnado debe presentar en cada unha das titorías.

O prazo e os motivos polos que se poden xustificar as faltas de asistencia son as establecidas na Normativa de asistencia a clase nas ensinanzas adaptadas ao espazo europeo de educación superior (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de marzo de 2010).

PLAXIO E USO INDEBIDO DAS TECNOLOXÍAS

Para os casos de realización fraudulenta de exercicios ou probas será de aplicación o recollido na Normativa de avaliación do rendemento académico dos estudantes e de revisión de calificacións

Tempo de estudos e de traballo persoal que debe dedicar un estudante para superala

Traballo persoal do alumno/a:

- Tarefas de documentación: 61 horas
- Elaboración do informe: 130 horas

TOTAL: 191 horas

Recomendacións para o estudo da materia

- Ter cursadas todas as asignaturas obrigatorias e aquelas optativas que teñan relación directa coa temática sobre a que verse o Traballo de Fin de Grado.

Observacións

Para matricularse do Traballo de Fin de Grado é requisito indispensable ter superado 150 créditos básicos e obrigatorios, entre eles todos os da primeira metade da titulación. Para a presentación e defensa pública dos TFG será requisito necesario ter superados todos os demais créditos do grado.

PLAN DE CONTINXENCIA

METODOLOXÍA DA ENSINANZA

ESCENARIO 2

Para o seguimento do alumnado, contéplase a realización de titorías individuais presenciais e sincrónicas, e unha tutoría grupal sincrónica en remoto, a través de MSTeams. En todo caso, as titorías adaptaranse ás necesidades do momento, podendo realizalas de forma asincrónica.

ESCENARIO 3

Para o seguimento do alumnado contéplase a realización de titorías individuais e unha titoría grupal, en remoto a través de MS Teams, e de forma sincrónica. En todo caso, as titorías adaptaranse ás necesidades do momento, podendo realizalas de forma asincrónica.

Para as titorías en remoto, emprégase MS Teams nas de carácter sincrónico, ou ben, como alternativa, poden realizarse a través da entrega, por correo electrónico, ao/á profesor/a titor/a, o material elaborado para proceder a súa revisión.

Sistema de avaliación da aprendizaxe

A avaliación será continua ao longo do desenvolvemento do Traballo de Fin de Grado e teranse en conta os seguintes aspectos:

- Asistencia ás sesións de titorías obrigatorias que se establezan.
- Elaboración e presentación do Traballo de Fin de Grao.
- Defensa do Traballo de Fin de Grao.

A elaboración e presentación do traballo ten un peso específico do 75% na cualificación global e a defensa un 25%.

ESCENARIO 2

Adaptarase ás circunstancias do momento, fundamentalmente no relativo á defensa do TFG, que preferentemente será de forma telemática. En todo caso, a avaliación final abarcará os aspectos comentados anteriormente, nas dúas oportunidades.

ESCENARIO 3

A defensa do TFG será exclusivamente por vía telemática. En todo caso, a avaliación final abarcará os aspectos comentados anteriormente, nas dúas oportunidades.

Na Guía docente, que se inclúe, no Manual que se entrega ao alumnado, especificase a forma en que se realizará o seguimento, e o contido do traballo que o alumnado debe presentar en cada unha das titorías.

O prazo e os motivos polos que se pode xustificar as faltas de asistencia son as establecidas na Normativa de asistencia a clase nas ensinanzas adaptadas ao espazo europeo de educación superior (Acordo do Consello de Goberno da USC do 25 de marzo de 2010).